

Opera suspicionată (OS)
Suspicious work**Opera autentică (OA)**
Authentic work

OS	Radovan, A., Interferențe româno-sârbe în Banat în secolul al XIX-lea, Excelsior art: Timișoara (2003).
OA	Pârvulescu M., Școală și societate în Banat – secolul al XIX-lea. Contribuția școlii la formarea elitelor românești, Brumar:Timișoara (2000).

Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion

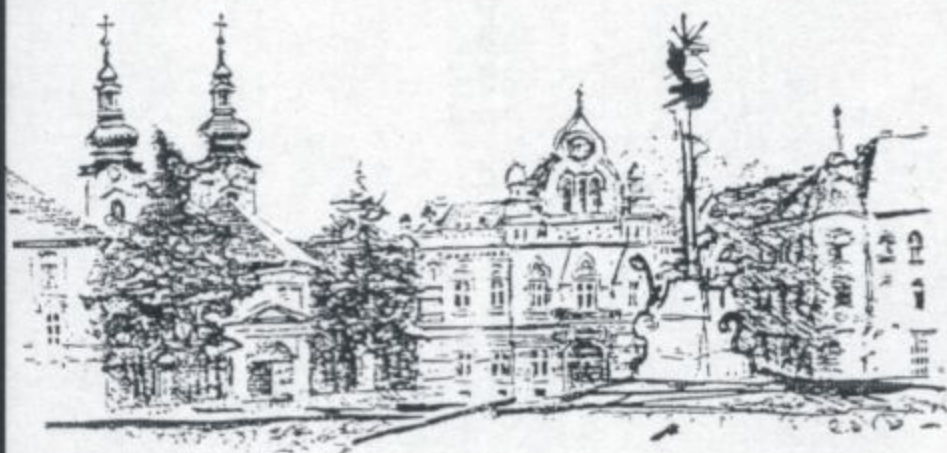
p.159-190

p.90-113

Fișa întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la www.plagiate.ro

ALEXANDRU RADOVAN

INTERFERENȚE
ROMÂNNO-SÂRBE
ÎN BANAT

excelsior art

ALEXANDRU RADOVAN

INTERFERENȚE ROMÂNNO-SÂRBE
ÎN BANAT
ÎN SECOLUL AL XIX-LEA

editura excelsior art

2003

b) Liceul Piarist din Timișoara

Fondatorul Ordinului Piarist a fost St. Josephus Calasanticus, care s-a născut la 11 septembrie 1556, în orașul Peralta, provincia Aragonia (Spania). Făcea parte dintr-o familie de nobili ce stăpâneau cetatea Calásonz.

La 17 decembrie 1583 St. J. Calasanticus a fost hirotonit de episcopul din Urgheș. După patru ani de preoție ajunge Vicar episcopal al aceleiași dieceze.

În anul 1597 deschide la Roma o școală intitulată „Scholae Piae Pauperum” ce avea ca scop educarea copiilor săraci în spirit evlavios.

La 25 martie 1617 J. Calasanticus se călugărește sub numele de Josephus a Matre Dei.

Papa Grigore al XV-lea, în anul 1621, promovează societatea lui Calasanticus la rangul de Ordin cu titlul „Clerici Regulares Scolarum Piarum”.

Ca răsplată pentru merite deosebite, Calasanticus a fost ridicat la demnitatea de Superior General al Ordinului la data de 28 aprilie 1622. Va îndeplini această funcție până la 25 august 1648 când încetează din viață la Roma.

Papa Benedict al XIV-lea l-a beatificat în anul 1748, iar Papa Clement al XIII-lea îl va canoniza în anul 1761⁴⁶⁷.

Originea Liceului Piarist din Timișoara trebuie căutată în comuna Sântana din județul Arad.

În jurul anului 1748, Iacob Bibici, consilier regal și vicecomite al Aradului ridică o biserică pentru credincioșii comunei. Acesta își propune ca biserica să se ocupe „și de creșterea tineretului și educarea lui în spiritul Sfintei Biserici romane”⁴⁶⁸. După ce renunță la ideea de a încredința biserica ordinului călugărilor franciscani din Bosnia, ce aveau biserică și mănăstire în Timișoara, la 23 octombrie 1750, Iacob Bibici va dona 15.000 florini „părinților piariști” pentru a înființa un

gimnaziu cu trei clase ce urma să se îngrijească de viața spirituală și de ridicarea nivelului cultural al locuitorilor din comuna Sântana.

Necesitatea înființării gimnaziului este justificată în scrisoarea de fundație în felul următor: „Din cauza războaielor groaznice și a îndelungatei stăpâniri turcești creștinii din ținuturile Tmișului și ai Mureșului au uitat atât datoriile creștinești cât și științele bune. Ordinul Piarist va avea menirea să ridice nivelul sufletesc și cultural al populației creștine din acele ținuturi”⁴⁶⁹.

Redăm în continuare conținutul scrisorii de fundație: „Cum proinde im cumdem, qua degimus Regni nostri Mariano/Apostolicii iracium, per quem nimirum se Temesis arque Marusius, realvuni, bellorum, calamitas Partium aulem diuturna barbarorum tyranis cum officiorum, schristianarum, ablicionem lum citam bonarum litterarum ignoralionem dudum iambinveexeril, parachabila longa animi deliberatione, valis concordibus statuimus, his atriusque reipublicale incomodis pro modula nasiro medelam jerre. Et quia certum nobis atque exploratum esitam sponsae Cristi Romano – ortodoxae Ecclesiac minisiros quam patriae nostre dulcissimae viros magis idoneas educari și în... limare et amore. Dei Hicrisque humanioribus ab ipsa stalim adelescentia instituantur, in Religiones Paires a Schalis Peis muncupaiois aculos nostras convertimus. His igitur R.R.P.P. titula Piae alque in perpetuum (quod ex animo-cupimus) duralurae fondationis offerimus:

Primo: Quindecim florenorum Rhenensium Millia, id est ratem summae huguis medietatem, ego Jarahus Bibich, alteram, nero medietatem charrisima. Contaralis mea Margareta Tomean cuqus capitalis summae legare. Interusuriam sex pro centum tam Nos ipsi quam Hacredes, succesores, aut Lejatary nostri tenebimur atque tenebuntur, quat omnis in duabus terminis (computando tempus ab Emanatione primi contractus Anno 1750 die 11/a leris imiti) noninatis jam Patribus rile atque integre pendere donec dictarum quindecim florenorum Rhenensium Millium Capitalis Summa simul ar in solidum Hungariae Scholarum Piarum Provinciae numerata non fuerit.

Convinci zum Foldspital bestimmt Ord. Nr. 12812/1238 din 31 Mart 1789⁴⁸⁷.

Ordinul împăratului a fost categoric. Piaristii trebuiau să se mute în Timișoara, unde li se dădea mănăstirea Franciscanilor ce se afla într-o stare deplorabilă. Acest fapt este recunoscut și de ordinul împărătesc care prevede ca „directorul de Studii din Oradea și Administrația Camerală din Timișoara să se îngrijească de o altă clădire pentru gimnaziu! Piaristilor”⁴⁸⁸.

Anul școlar 1789-1790 începe la Timișoara cu un gimnaziu ce avea cinci clase, iar ca rector pe Ludovic Szomi și patru profesori.

În perioada 1790-1850 gimnaziul piarist a avut următorii directori (12)⁴⁸⁹:

1789-1791 Vasile Kossik

1791-1793 Iosif Belloth

1793-1801 Ioachim Huher

1801-1802 Petru Szuiman

1802-1804 Iosif Domikovics

1805-1814 Emeric Veght

1814-1821 Jeronim Zimontsek

1821-1846 Anton Schmidt

1846-1849 Aloisu Lpony

1849-1855 Ignațiu Manhasdt

și a școlarizat un număr de 15.763 elevi după cum urmează⁴⁹⁰:

Anul	1789	1790	1791	1792	1793	1794	1795	1796
Nr. elevi	36	39	72	69	111	104	108	78
Anul	1797	1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804
Nr. elevi	95	80	125	120	133	146	137	148
Anul	1805	1806	1808	1809	1810	1811	1812	1813
Nr. elevi	145	167	249	237	-	174	175	188
Anul	1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821
Nr. elevi	239	256	237	216	244	230	314	332
Anul	1822	1823	1824	1825	1826	1827	1828	1829
Nr. elevi	361	372	412	428	365	450	415	427